

» **Man ville bare af med Løkke uden mere vrøvl og flere pinligheder. Dén kommer til at hænge i luften i Venstre i lang tid.**

HENRIK JENSEN, historiker, lektor emeritus og forfatter, i Jyllands-Posten

50 pct. af danskerne mener, at landbruget skal omlægges til at blive klimavenligt, selv om det vil gøre ondt på eksporten.

PÅ KANTEN

Royale drømme om stille elegance

DAGMAR-STEL: En dag i 60'erne skulle mine forældre have gæster, og far mente åbenbart ikke, at det stel, som de plejede at have på bordet til gæstemiddage, var fint nok.

Fluks kørte han til en isenkræmmer i Frederikshavn, og jeg ved ikke, om det var hos Klingenberg eller Rambusch, som var navne på et par af slagsen den gang.

Hjem kom far med Dagmar-stellet fra Royal Copenhagen.

BØRN ER ofte fintfølelse som seismografer.

Den andagt, der var omkring det flotte stel, hver gang der kom særlige gæster, er endnu ikke glemt.

Siden far døde i 1991, har mor dog ikke anvendt stellet.

Jeg tror, at hun forbinder det så meget med far, at hun ikke har haft mod til at sætte det på bordet.

De 25 år, mor boede i Mygdal herefter, stod stellet i papkasser på loftet.

Da mor flyttede i ældrebolig, fik min søster og jeg fornøjelsen af at dele det smukke stel.

HVORFOR hedder stellet mon Dagmar? Og hvem har skabt det?

Jeg har nu været på opdagelse og fundet ophavsmanden, Thor-kild Olsen (1890-1973).

Han var sjællænder født i Glumsø, hvor hans far var skræddermester.

Efter præliminæreksamen i 1906 kom han i 1908 i lære på Den Kongelige Porcelainsfabrik under Arnold Krog. Senere i årene 1911-14 gik han på Kunstakademiet og udviklede sine maleriske evner med særligt øje for det naturalistiske, men var sideløbende ansat på porcelænsfabrikken.

HVOR MANGE af de samtidige kolleger var optaget af stentøj og fajance, havde Olsen passion for blødt porcelæn og var meget inspireret af gamle kinesiske pourpre de chine-glasur og blev leder af Juliane Marie-afd., overglasurmalingsafdelingen, og udnævnt til overmaler i 1918.

Olsen blev en vigtig samarbejds-

» **Hjem kom far med Dagmar-stellet fra Royal Copenhagen.**

I sammenligning med mange designs fra trediverne er Dagmar en klassisk, tidløs aristokrat.”

AK JA, den tidløse aristokrat fandt da også vej til filmskaberne bag serien ”Matador”, hvor vi i afsnittet ”I klemme” møder Frk. Friis på besøg hos Kristen Skjern, der i sin nyindrettede lejlighed byder på kaffe af netop Dagmar-stellet.

Øj, hvor jeg nød det. Der var så bare det lille aber dabej, at dette afsnit af ”Matador” er fra 1936 og stellet kom først i handlen fra 1939, som stелentusiaster har været så søde at gøre mig opmærksom på. Selv filmfolk kan fejle.

DET ER tydeligt at se, at funktionalismen og dermed modernismen har sat sit præg på udformningen af stellet med de geometriske-lignende linjer, men ciseleeringerne med de stiliserede blomsterranke-ornamenter og en kongekrone i midten på begge sider af hvert stykke porcelæn rækker bagud i historien.

HVEM VAR dronning Dagmar?

I 1205 blev prinsesse Drakomira af Böhmen gift med den danske kong Valdemar Sej.

Hun blev til dronning Dagmar af Danmark og var meget populær blandt folket.

I anledning af brylluppet blev Dagmar sejlet til Ribe fra Meissen for at blive gift med Danmarks konge, Valdemar Sej. Brylluppet stod på Riberhus Slot i byens nordvestlige udkant.

Dagen efter brylluppet modtog Dagmar, traditionen tro, en morgengave fra kong Valdemar, men hun havde ikke ønsket sig smykker eller andre rigdomme. I stedet havde hun ønsket sig, at de mange

» **Hvorfor hedder stellet mod Dagmar? Og hvem har skabt det?**

fanger i kong Valdemars fængsler skulle frigives, og at bøndernes høje skat skulle sættes ned.

KONG Valdemar opfyldte begge hendes ønsker, og Dagmar blev hurtigt elsket som folkets dronning.

Desværre døde Dagmar allerede syv år senere i barselsseng på Riberhus, kun 23 år gammel. Hun blev begravet i Ringsted i Skt. Bendts Kirke.

Den kendte folkevisen ”Dronning Dagmar ligger udi Ribe syg” handler om Valdemars forsøg på at nå til hendes dødsleje i Ribe.

MYTERNE OM dronning Dagmar lever stadig i Danmark. Statuen på Slotsbanken i Ribe er skabt af billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsen (1863-1945) og rejst på slotsbanken i 1913, og ét af de to jubilæumsfrimærker fra Post Danmark har dronning Dagmar-statuen som motiv.

SÅ NEJ, det er næppe tilfældigt, at Olsen valgte at kalde sit stel ”Dagmar”. Olsen kendte sin historie. Dronning Dagmar var både royal og folkelig og efterlod læssevis af fantasier og myter, ikke mindst hjulpet af det faktum, at da kong Frederik den 7. i 1855 fik åbnet kongegravene i Skt. Bendts Kirke, var dronning Dagmars grav tom.

FRA 1982 var det ikke muligt at købe stellet andet end på bestilling, men den mulighed blev lukket få år efter.

Nu kan det købes antikvarisk, og jeg har da allerede suppleret min arv.

Dagmar blev nok Olsens kronjuvel blandt stellene, men han står også bag ”Broager” og ”Hjertegræs” med samme form i funktionalistisk stil, men med andre dekorationer. Olsen formåede at forny sig til det sidste, og skabte i 1952 ”Hvedekorn” i klassisk hvidt riflet porcelæn, ligesom han skabte flere serier af lågkrukker og vaser i kinesisk krakeleringsteknik. Olsen opnåede en række hædersbevisninger i ind- og udland og er repræsenteret på Royal Copenhagen Museum, Designmuseum Danmark, Museum of Modern Art, New York, Musée des Arts Décoratifs, Paris og Museo Internazionale delle Ceramiche i Faenza.

AT EN designer skaber et stel med royale undertoner i 1938, skal selvsagt ses som et spejl på en tid hvor der var brug for at drømme.

Anden Verdenskrig lurede lige om hjørnet og masser af landarbejdere og industriarbejdere havde problemer med at få brød på bordet og tilstrækkeligt med tag over hovedet.

» **Jo, vist var der brug for at drømme, og det gør vi stadig. Royal Copenhagen's seneste stelproduktion hedder ”HAV”.**

Jo, vist var der brug for at drømme, og det gør vi stadig.

Royal Copenhagen's seneste stelproduktion fra dette forår hedder ”HAV” og er skabt af designertrioen KiBiSi herunder Bjarke Ingels, Jens Martin Skibsted og Lars Holme Larsen.

Der drømmes på livet løs om snehvide badestrande og blåt, blåt hav som ikke har bemærket klimaproblemer.

Tak til designerne for at give vore drømme form.

I øjeblikket nyder jeg dagligt Dagmar-stellet, der står på køkkenbordet og sender far og Thor-kild Olsen en kærlig tanke.

MARIA STENSGÅRD POULSEN fra Nibe er lektor i gymnasieskolen. Cand.mag. i kunsthistorie og dansk fra Aarhus Universitet i 2009. E-mailadresse: maria.stensgaard@hotmail.com. Hjemmeside: mariastensgaard.dk.

